

TARIX FANINI O'QITISHDA ARXEOLGIK VOSITALAR VA O'YINLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Hamdamova Gulchehra

Andijon viloyati, Izboskan tumani, 2 son politexnikumi o'qituvchisi
<https://doi.org/10.5281/zenodo.15541460>

Annotatsiya: Mazkur tezisdagi tarix fanini o'qitishda zamonaviy yondashuvlardan biri bo'lgan arxeologik vositalar va o'yinli texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati yoritiladi. Shuningdek, o'quvchilarning tarixiy tafakkuri, qiziqishi va mustaqil fikrlashini rivojlantirishda ushbu metodlarning roli ko'rsatib o'tiladi.

Tayanch so'zlar: Tarix, arxeologik vositalar, o'yinli texnologiyalar, interaktiv metodlar, o'quv jarayoni, motivatsiya, tarixiy tafakkur

Аннотация: В данной тезисной работе освещается значимость использования археологических средств и игровых технологий как одного из современных подходов в преподавании истории. Также показана роль этих методов в развитии исторического мышления, интереса и самостоятельного мышления учащихся.

Ключевые слова: история, археологические средства, игровые технологии, интерактивные методы, учебный процесс, мотивация, историческое мышление.

Annotation: This thesis highlights the importance of using archaeological tools and game-based technologies as a modern approach in teaching history. It also demonstrates the role of these methods in developing students' historical thinking, interest, and independent reasoning.

Keywords: history, archaeological tools, game-based technologies, interactive methods, educational process, motivation, historical thinking.

Bugungi ta'lim jarayonida tarix fanini an'anaviy usullar bilan o'qitish o'quvchilar e'tiborini to'liq jalb eta olmaydi. Shu sababli innovatsion metodlarga murojaat qilish – zaruratga aylandi. Tarixiy bilimlarni yanada jonli, tushunarli va ta'sirchan yetkazishda arxeologik vositalar va o'yinli texnologiyalar muhim o'rin tutadi. Ular orqali tarix saboqlari faqat ma'lumot yetkazuvchi emas, balki interaktiv, o'quvchini ishtirokchiga aylantiruvchi mashg'ulotga aylanadi.

1. Arxeologik vositalardan foydalanish: Arxeologik vositalar deganda tarixiy artefaktlar, qazilma topilmalar, xaritalar, fotosuratlar va rekonstruksiya qilingan modellar tushuniladi. Ularning darslarda qo'llanilishi:

- Tarixiy manzara va davrni jonli tasavvur qilish imkonini beradi.
- O'quvchilarni mustaqil tahlil qilishga undaydi.
- Fanlararo bog'liqlikni kuchaytiradi (masalan: geografiya, biologiya bilan).

Misol uchun, neolit davriga oid tosh qurollar nusxalari yordamida o'quvchilar qadimgi odamlarning yashash tarzi, mehnat faoliyatini sinfda ko'z oldiga keltirishlari mumkin. Maktab muzeylari yoki tarixiy ekskursiyalar orqali amaliy mashg'ulotlar tashkil qilish ta'lim samaradorligini oshiradi.

O'yinli texnologiyalar – bu o'qitish jarayoniga turli o'yin shakllarini qo'shish orqali o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlovchi usullardir. Jumladan:

- “Tarixiy viktorinalar”, “Kim topqir?”, “Tarixiy jumboqlar” kabi o'yinlar bilimlarni mustahkamlashda samarali hisoblanadi.
- Roli o'ynash uslubi (“Rolli o'yin”) orqali tarixiy shaxslar obraziga kirib, o'quvchilar davr muhitini his qiladilar.
- “Escape room” yoki “Virtual tarixiy sayohat” singari raqamli o'yinlar motivatsiyani kuchaytiradi.

Bu texnologiyalar yordamida o'quvchilar faollashadi, ular o'zaro bahs-munozaraga kirishadi, guruhda ishlash ko'nikmasi shakllanadi.

Xulosa qilib aytganda, tarix fanini o'qitishda arxeologik vositalar va o'yinli texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarni faollikka undaydi, ularning mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish va tarixiy tafakkurini rivojlantiradi. Bu esa o'z navbatida tarix fanining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. O'qituvchi zamonaviy metodlarni sinf sharoitiga moslab qo'llasa, natijalar yanada ijobiy bo'ladi.

Foydanilgan adabiyotlar:

1. Sh.M. Mirziyoyev. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutq. — Toshkent : O'zbekiston, 2016. — 56 b.
2. Sh.M. Mirziyoyev. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik — har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Mamlakatimizni 2016-yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017-yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma'ruza, 2017-yil 14-yanvar.— Toshkent : O'zbekiston, 2017. — 104 b.
3. Raximov A. Tarix fanini o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2017.
4. Qodirov B. Umumiy tarix. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020.
5. Axmedova Z. Tarix darslarida interaktiv usullar. – Toshkent: Fan, 2015.
6. UNESCO. Teaching History with New Technologies. – Paris, 2016

